نام نام خانوادگی:	باسمه تعالی	تاریخ امتحان: ۲ / ۱۰ / ۱۴۰۴
کلاس: دوازدهم	اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان	زمان پاسخگویی: ۹۰ دقیقه
رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدیریت آموزش و پرورش شهرستان نطنز	نام دبیر: مریم صفدری
نام درس: علوم و فنون ادبی ۳	دبیرستان دخترانه سمیه	تعداد صفحه: ٤ جمع بارم: ۲۰ نمره

ردیف	«خدایا لذت ابدی نماز را بر ما قابل دریافت بفرما»	بارم
۱	**تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)**	
	۱.هر یک از ویژگی های شعری زیر مربوط به کدام شاعر دورهٔ بیداری است؟	
	الف) شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن بود در روزنامه نسیم شمال چاپ می شد.	۰/۲۵
	ب) عرصهٔ هنری او ترانه ها ی میهنی و تصنیف بود که در بیداری مردم و آزادی خواهی نقش مؤثری داشت.	۰/۲۵
	ج) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعار ساده مهارت داشت ترجمهٔ شعر غربی « قلب مادر» از اوست .	۰/۲۵
	۲.متن زیر از کتاب" تاریخ بیداری ایرانیان" است.	
	کارهای میرزا تقی خان از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت خرابی های دیگر که به زودی محال می نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت گواه و دلیل بزرگی مرد است.	
	۱.این کتاب اثر کیست؟ ۲. موضوع آن تاریخ ..... است . ۳ . کاربرد واژهٔ " قشون" بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است.	۰/۷۵
	۳. سرودهٔ " آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی " از فرخی یزدی است .	۰/۵
	۱.ویژگی بارز فکری شاعر در این سروده چیست؟ ۲. سراینده از شاعران شاخص کدام دوره است؟	
	۳- بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان ، قانون بود درست .... نادرست....	۰/۲۵
	۴.در دورهٔ بیداری به کاربرد جملات و ترکیب های زبانی توجه زیادی می شد. درست..... نادرست.....	۰/۲۵
	۵- از نظر موسیقی و عروض شاعران کوچه و بازار پایبندی بیشترنسبت به گروه سنت گرا داشتند. درست ..... نادرست.....	۰/۲۵
	۶ .بسیاری از نثرهای بیداری به خصوص داستانی به موضوع تنفّر از خرافات می پردازد. درست ..... نادرست	۰/۲۵
	۷. پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.	
	الف) بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری (سادگی – پیچیدگی) است.	۰/۲۵
	ب) کاربرد واژگان« خلیدن و بادافره» نشان دهندهٔ توجه شاعران دورهٔ بیداری به (واژگان کهن فارسی – کلمات عربی ناآشنا) می باشد.	۰/۲۵
	ج) قالب شعر زبان کوچه و بازار در دورهٔ بیداری (« قصیده و مثنوی »- « مستزاد و چهرپاره») می باشد.	۰/۲۵
	د) نمونه ای از تخیلات شاعران دورهٔ پیشین را در اشعار (ابوالقاسم لاهوتی – میرزادهٔ عشقی) می توان دید .	۰/۲۵

www-kanoon-ir

صفحهٔ دوم سوالات

۲ **موسیقی شعر (۶ نمره)**

۱/۵ ۸. مشخص کنید وزن کدام مصراع همسان و کدام ناهمسان است. نام وزن هر مصراع را بنویسید.

الف) هرگز کسی به خوبی چون یار ما نباشد . ب) آبی تر از آنیم که بی رنگ بمیریم .

./۵ ۹. برای بیت " از کردهٔ خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی دانم " کدام یک از وزن ها نادرست است ؟

الف) مفعول مفاعلن مفاعیلن ب) مستفعل فاعلات مستفعل ج) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

۱ ۱۰. کدام مصراع زیر دو برش آوایی دارد (با دو وزن خوانده می شود) ؟ نام هر دو وزن آن را بنویسید.

الف) ماه فرو ماند از جمال محمّد ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست .

./۵ ۱۱. در بیت " هوای حوصله ام تا همیشه بارانی است / که مشت سرخ من اکنون به وضع بحرانی است" چند حذف همزه وجود دارد ؟

./۷۵ ۱۲. در بیت " در دام فتاده آهویی چند / محکم شده دست و پای در بند "
الف) چرا مصوّت بلند « و» در کلمهٔ (آهو) کوتاه تلفظ شده است ؟
ب) شاعر در واژهٔ (آهو) از کدام اختیار شاعری استفاده کرده است ؟
ج) چند هجای کشیده (بدون توجه اختیار شاعری) در بیت وجود دارد؟

./۵ ۱۳. در بیت " پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او باخبر " کدام اختیار شاعری به کار رفته است ؟ آن را مشخص کنید .

./۵ ۱٤. در بیت " سوی چاره گشتم ز بیچارگی / ندادم بدو سر به یکبارگی " اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید.

الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

./۷۵ ۱۵. با توجه به بیت" چیست این چرخ بلند سادهٔ بسیار نقش / هیچ دانا زین معمّا در جهان آگاه نیست"

الف) وزن بیت چیست؟
ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید.

www-kanoon-ir

۳ **زیبایی شناسی (۶ نمره)**

۱۶- بیت زیر به چه موضوعی تلمیح دارد؟ ./۵

یا رب این آتش که بر جان من است سرد کن زان سان که کردی بر خلیل

۱۷- با توجه به بیت «منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش / من انس به سرو و گل و بادام گرفتم. » ./۷۵

الف) «لف دوم» و« نشر سوم» را مشخص کنید وبنویسید از کدام نوع لف و نشر ند؟

۱۸- درقسمت های خط کشی شدهٔ ابیات زیر چه آرایه ادبی به کار رفته است؟ ./۷۵

الف) ایوب با چندین بلا کاندر بلا شد مبتلا پیوسته این بودش دعا«الصبر مفتاح الفرج».

گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریهٔ مینا نگر، خندیدن ساغر ببین

ج) گوش ترحّمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی صداییم

۱۹- در بیت زیر، لف و نشر را مشخص کنید. ۱

روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می ریزد آن زر می زند

۲۰. با توجه به ابیات و نثر زیر، تضاد و تناقض را مشخص کنید و تفاوت هر دو را بنویسید.

الف) زمین را از آسمان، نثار است و آسمان را از زمین ، غبار ۱/۵

ب) چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش هیچ دانا زین معمّا در جهان آگاه نیست.

۲۱. در بیت داده شده کدام آرایهٔ ادبی وجود ندارد؟ گر ندیدی قبض و بسط عشق را / گریه مینا نگر،خندیدن ساغر ببین. ./۲۵

۱.تضاد ۲. لف و نشر ۳. تشخیص ۴. تناقض

۲۲. در بیت " بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت/ شور شیرین به سر هر که فتد کوهکن است" چه آرایه ای وجود دارد؟ ./۲۵

۱.تلمیح – تضمین ۲. مراعات نظیر – لف و نشر ۳. مراعات نظیر – تضمین ۴. تلمیح – مراعات نظیر

۲۳. در دو بیت زیر چه آرایهٔ مشترکی به کار رفته است. ./۲۵

بسی تیر و دی ماه و اردیبهشت برآید که ما خاک باشیم و خشت

من مسلمانم / قبله ام یک گل سرخ / جانمازم چشمه / مُهرم نور

www-kanoon-ir

	صفحه چهارم سوالات	
	۲٤.برای هر یک از ابیات زیر ، آرایهٔ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. **۱. عزیز مصر به رغم برادران غیور ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید (تناقض- تلمیح)** **۲. حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی « من از آن روز که در بند توام آزادم » (تلمیح – تضمین)** **۳. دل و کشورت جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد (لف و نشر – تناقض)**	./۷۵
٤	**نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)** **۲۵. متن زیر از کتاب چرند و پرند دهخدا را از نظر ویژگی های زبانی و ادبی تحلیل و بررسی کنید.** **باری چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت . حالا که می بیند آن روی کار بالاست دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته. تا یک فرّاش قرمز پوش می بیند دلش می تپد تا به یک ژاندارم چشمش می افتد رنگش می پرد. هی می گوید: امان از همنشین بد.**	۲
	۲۶.شعر زیر را در دو سطح فکری و ادبی بررسی کنید. از مُلک ادب، حکم گزاران همه رفتند شو، بار سفر بند که یاران همه رفتند. داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو کز باغ جهان، لاله عذاران همه رفتند یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند. خون بار بهار از مژه در فرقت احباب کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند. **(ملک الشعرای بهار)**	۲
	پایان	۲۰